

HAMAÇA EDUCA

MALETA PEDAGÒGICA 1: “FRAGMENTS D’HISTÒRIA: LA MEMÒRIA RECUPERADA”

DOSSIER DE PROFESSORAT

Amb la col·laboració de:

Amb el suport de: l'Ajuntament de Barcelona / Institut de Cultura

Creació de continguts: Associació Hamaca. 2014
Amb la col·laboració de: Drac Màgic
Correcció lingüística: Plataforma per la Llengua

ÍNDIX

PRESENTACIÓ DE LA MALETA PEDAGÒGICA	4
VÍDEO 1: PÊRO ESCOBAR <i>VERSUS</i> ELVIS PRESLEY	6
VÍDEO 2: LA TIERRA DE LA MADRE	19
VÍDEO 3: MÁS MUERTAS VIVAS QUE NUNCA	31
TREBALL D'INTERRELACIÓ DELS VÍDEOS	47

PRESENTACIÓ DE LA MALETA PEDAGÒGICA

«Tot el que anomenem “l’esclat de la memòria” és la culminació de la seva desaparició en el foc de la història. La necessitat de la memòria és una necessitat de la història» (Pierre Nora)

Introducció

Aquesta maleta està dissenyada per treballar continguts de la història del s. XX a partir de la comparació entre el relat que ens ha arribat des de la historiografia oficial dels vencedors i les visions personals dels seus protagonistes. Ens aproximarem a la reflexió sobre la memòria històrica i com es construeix el relat i el punt de vista dels autors per mitjà tant del material audiovisual històric (noticiaris,

imatges d'arxiu, documentals...) com de les gravacions des de les vivències personals (entrevistes, imatges dels arxius familiars, etc.). Analitzarem les principals característiques dels diferents gèneres audiovisuals, com són el videoart, el vídeo experimental i el documental i realitzarem activitats pràctiques entorn d'aquests documents.

Alumnes destinataris

La maleta pedagògica està dissenyada per a l'alumnat de 3r i 4t d'ESO, batxillerat i cicles formatius. En el document de cada vídeo apareixen detallats els continguts curriculars relacionats amb cada curs acadèmic.

Selecció de vídeos

Pêro Escobar versus Elvis Presley, de Silvia Zayas (16,54 min.): la història del colonialisme i les seves conseqüències en l'actualitat a São Tomé (Àfrica).

La Tierra de la Madre, de Manuel Expósito i José Antonio Hergueta (20,50 min.): la història de l'exili dels infants republicans a la Unió Soviètica.

Más muertas vivas que nunca, de Marta de Gonzalo i Publio Pérez Prieto (06,30 min.): relat sobre les matances que l'exèrcit franquista va cometre a la població de Badajoz (1936).

Durada de les activitats

La durada recomanada per al treball a classe per a cada vídeo és d'aproximadament dues hores, repartides en una o dues sessions.

OBJECTIUS

- ☑ Comprendre la relació entre diferents fets històrics clau del segle XX i les seves conseqüències en el context actual.
- ☑ Promoure la reivindicació de la memòria històrica i els drets humans vulnerats en contextos de guerra i dominació.
- ☑ Estimular la reflexió sobre la memòria individual i col·lectiva des del llenguatge audiovisual.

- ✓ Fomentar una actitud crítica vers els relats històrics hegemònics i saber aproximar-se a la multiplicitat de punts de vista i històries existents.
- ✓ Aprendre a analitzar el llenguatge audiovisual i els recursos emprats en el videoart, el vídeo experimental i el documental.
- ✓ Aproximar-se a la història d'una manera vivencial i entendre els elements bàsics dels relats històrics.
- ✓ Fomentar la lectura crítica de les imatges i entendre la importància del llegat audiovisual històric.

Continguts

Vídeo 1: *Pêro Escobar versus Elvis Presley*

- ✓ Els moments històrics clau de la colonització i les conseqüències del domini imperial després de la descolonització.
- ✓ Els nous actors de la geopolítica actual i la globalització.
- ✓ Les potencialitats del llenguatge audiovisual com a eina de reflexió tant del passat com de la societat contemporània

Vídeo 2: *La Tierra de la Madre*

- ✓ Els fets clau de la Guerra Civil espanyola i l'exili republicà en el marc de la història del segle XX.
- ✓ Els principals elements del guió i els principals recursos utilitzats en el vídeo (entrevista, ús d'imatges d'arxiu, noticiaris, etc.) i les possibilitats del gènere documental per transmetre els fets històrics i personals. L'ús de les imatges i del material audiovisual en els sistemes totalitaris o en contextos de guerra.

Vídeo 3: *Más muertas vivas que nunca*

- ✓ Les reivindicacions socials i de gènere i el paper que van tenir en la defensa de la República durant la Guerra Civil espanyola.
- ✓ La vulneració dels drets humans durant la Guerra i l'època franquista i la seva relació amb la reivindicació actual de reparació i justícia dels crims del franquisme. Els principals recursos expressius del videoart i el llenguatge experimental.

VÍDEO 1: PÊRO ESCOBAR VERSUS ELVIS PRESLEY

CONTINGUTS CURRICULARS RELACIONATS

CURS	MATÈRIES	CONTINGUTS
3er ESO	CIÈNCIES SOCIALS, GEOGRAFIA I HISTÒRIA	Transformacions i desequilibris en el món actual: Valoració de les conseqüències de la globalització de l'economia.
	EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA I DRETS HUMANS	Pertinença i ciutadania: Identificació i anàlisi de les causes que provoquen situacions de marginació, desigualtat i injustícia social en el món.
	EDUCACIÓ VISUAL I PLÀSTICA	Explorar i percebre : Lectura i interpretació de formes i imatges tot identificant i relacionant els aspectes formals, expressius, de contingut i significat, discursius i contextuals. Experimentació a través dels processos i tècniques del vídeo i el cinema. Investiga la producció de narratives i discursos audiovisuals. Dimensió social i cultural: Establiment de relacions entre els factors personals, socials, plàstics i simbòlics amb els valors estètics i artístics de les representacions de la cultura visual i mediàtica.
4rt ESO	CIÈNCIES SOCIALS, GEOGRAFIA I HISTÒRIA	Grans conflictes del segle XX: Anàlisi del procés de descolonització i de les seves conseqüències. Valoració argumentada de la repercussió de l'imperialisme en l'actual configuració del món, analitzant algun cas del continent africà. El món d'avui: Reconeixement de les conseqüències de la globalització i localització dels nous centres de poder. Argumentació crítica del sistema econòmic actual amb relació a la sostenibilitat.
	EDUCACIÓ VISUAL I PLÀSTICA	Dimensió social i cultural: Reconeixement i valoració del paper de les obres d'art com a font d'informació sobre la vida i el pensament de les societats, contemporànies i històriques, tot reflexionant sobre els seus aspectes formals i narratius.
1er BATXILLERAT	FILOSOFIA I CIUTADANIA	La política: democràcia i ciutadania: Anàlisi i reflexió crítica sobre alguns conflictes latents i emergents de les societats actuals, com el problema mediambiental, les desigualtats econòmiques o la globalització.
BATXILLERAT HUMANITATS I CIÈNCIES SOCIALS	HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI	El món durant la segona meitat del segle XX: Identificació i explicació de les causes del procés de descolonització. Situació cronològica i geogràfica dels nous espais i sistematització de la seva evolució històrica, tot identificant els principals conflictes culturals, econòmics, socials i polítics. El món actual: Anàlisi i valoració argumentada del fenomen de la globalització i les seves conseqüències.
BATXILLERAT D'ARTS	CULTURA AUDIOVISUAL	L'art, la informació i la comunicació en la cultura audiovisual: Reflexió sobre el pensament i la sintaxi visual i audiovisual. Valoració dels elements relatius a la percepció: sensació i memòria visual. Interpretació dels valors ideològics de les produccions audiovisuals.

OBJECTIUS

- ☑ Entendre les conseqüències del sistema colonial en el context africà i analitzar la situació de desigualtat econòmica de les antigues colònies en l'actualitat.
- ☑ Reflexionar sobre el fenomen de la globalització per mitjà de les formes de dominació de les indústries culturals.
- ☑ Comprendre les característiques principals del vídeo d'assaig i valorar les potencialitats del llenguatge audiovisual com a eina de reflexió del passat i de la societat contemporània.